

Adam Geist

Autor: Dea Loher

Dea Loher (n. 1964) este, probabil, cea mai titrată autoare de teatru din spațiul cultural de expresie germană. A studiat germanistică și filozofie și a frecventat cursurile de dramaturgie de la Freie Universität Berlin, în perioada în care acestea erau conduse de Heiner Müller. A cunoscut succesul de la primii ei pași în teatru. **Olgas Raum** (*Camera Olgăi*, 1991), cea de-a doua piesă a ei, i-a adus și un prim premiu. Între 1993-1995 a primit nu mai puțin de 5 premii destinate dramaturgilor tineri, inclusiv, doi ani la rând, titlul de cel mai bun autor tânăr conferit de juriul celei mai prestigioase reviste de teatru din Germania, *Theater heute*. Între timp a mai scris vreo 20 de piese de teatru, un volum de proză, un roman și a fost distinsă cu multe alte premii, printre care **Royal Court Playwrights Award**, **Bertolt Brecht Literaturpreis**, **Mülheimer Dramatikerpreis** (de două ori), **Berliner Literaturpreis**.

Câteva dintre piesele ei au fost jucate și în România, unde, în 2013, i s-a publicat și o antologie cu nu mai puțin de 10 piese sub titlul *Barbăalbastră – speranța femeilor*, la editura EuroPress Group.

Sinopsis

Genul: Tragedie? Thriller? Dramă?

Personaje: 2 f, 15 b și mai multe personaje colective (grupuri)

Moartea mamei sale, pe care ceilalți membri ai familiei și ai comunității o considerau nebună, este o lovitură dură pentru tânărul Adam Geist. Numele are, ca de atâtea ori la Dea Loher, evidente valențe simbolice. El este alcătuit din numele primului om, Adam, a cărui simplitate și ingenuitate o poartă în sine, și substantivul comun Geist, care înseamnă spirit. Prin urmare, protagonistul este un spirit mai ...simplu, la limita patologicului, dar este funciarmente un om bun, care face tot posibilul să se integreze. Ceea ce nu-i deloc ușor pentru unul ca el. Încearcă așadar să-și câștige existența ca dealer, dar nu se descurcă. La mormântul mamei lui întâlnește o fată care-i place, dar pe care o înjunghie atunci când țipetele ei isterice îl scot din minți. Se-mprietenește cu un „indian”, pe care-l cheamă de fapt Karl Oberreitmeier. Intră-ntr-o organizație de pompieri, unde este decorat. După moartea indianului, se-nscrie-n legiunea străină, dar nu suportă antrenamentele dure și umilitoare și dezertează. Se lasă convins să se alăture unei organizații de skinheads, dar când le înțelege obiectivele îi

părăsește. Ajuns să lupte-n războiul din Iugoslavia, trece prin experiența violenței extreme și lipsite de sens. Omoară el însuși un ucigaș brutal, ca să salveze viața unui copil.

Pentru un personaj ca Adam Geist nu pare să fie loc în lumea asta, cel puțin nu pe partea, dacă nu însoțită, atunci cel puțin normală, pașnică a ei. Există o forță care-l tot deviază de la intențiile lui oneste, disperate, de integrare în lumea onorabilă. Un om ca el nu-și poate găsi locul decât în zonele întunecate ale existenței. Într-o ultimă încercare disperată de a se salva, îi scrie o cerere de grațiere președintelui Germaniei. Dar speranțele pe care și le pune în aceasta nu sunt suficient de mari ca să-l împiedice să se sinucidă.

Comentariul lui Scora

Structurată ca o „Stationendrama” expresionistă, dar în care, între scenele propriu-zise, găsim diverse și „coruri” de mare efect dramatic, piesa impresionează în egală măsură prin brutalitatea multor momente și prin poezia inherentă tuturor scrierilor acestei autoare. E o structură dramatică amplă, simfonică, de mare complexitate, cu o atmosferă când apăsătoare, când marcată de un umor negru, cu momente de violență, cu personaje extrem bine scrise, de pregnante și de originale.

Dea Loher este una dintre puținele tragediene ale zilelor noastre, un argument viu că tragedia încă mai este posibilă, chiar și-ntr-o lume ca a noastră. Totodată, îndrăzneala ei estetică, amploarea construcției și, nu în ultimul rând, numărul foarte mare de personaje (plus figurația!) fac din această piesă o provocare căreia puțini regizori români îi pot face față. Radu Afrim este excepția care confirmă regula. Mă tem teatrele noastre sunt încă departe de a înțelege și produce piese ca *Adam Geist*. Sunt sigur, însă, că măcar lectura aprofundată a pieselor Deei Loher le poate fi utilă regizorilor tineri și, nu în ultimul rând, dramaturgilor tineri. Ca imbold să îndrăznească, să meargă cât mai departe în căutările lor.

Detalii tehnice

Premiera germană a avut loc în 1998, la Niedersächsisches Staatstheater Hannover, în regia lui Andreas Kriegenburg.

Premiera românească a fost montată de Radu Afrim la Teatrul Maria Filotti din Brăila în 2005.

Drepturile de reprezentare: Verlag der Autoren GmbH & Co, KG
Taunusstraße 19, 60329 Frankfurt am Main, Charlotte Brombach,
brombach@verlagderautoren.de.

Drepturile asupra versiunii românești: Victor Scoradeț,
vicmarsco@yahoo.de.

A se vedea și volumul Dea Loher, *Barbăalbastră – speranța femeilor*,
editura EuroPress Group 2013.

Mostră text

1. Adoratoarea Soarelui

Casa familiei Geist. Mama lui Adam, Rose Geist, zace pe patul ei, transformat în catafalc. Alături ard lumânări. Adam, Unchiul lui, Mătușa lui, un Văr.

ADAM De ce –

MĂTUȘA Din cauza soarelui. Pentru că tot timpul stătea întinsă la soare până nu mai putea.

ADAM De ce –

MĂTUȘA În felul ăsta, inevitabilul s-a produs. Oricum nu asculta de nimeni.

ADAM De ce nu mi-ați spus nimic.

Tăcere.

ADAM Sau poate ați uitat de mine. Ați uitat că mai exist și eu.

PRIMUL VĂR Se umflase toată; pielea ei nu mai era maro, așa cum se face de obicei de la soare, era aproape neagră, umflături cât pumnul de mari, tumori, aglomerări de noduli care se tot înmulțeau sub acoperământul pielii, se încolăceau pe după corpul ei, că părea înfășurat într-o plasă pescărească. O apăsare ușoară, și urla de durere.

ADAM De ce nu mi-a spus nimeni nimic.

MĂTUȘA Cât vrei să mai auzi. Nu era o priveliște frumoasă.

ADAM Și dacă putea, și dacă nimeni nu mai putea s-o atingă, din cauză că nici măcar o mână delicată nu i se mai părea suportabilă – a fost mama mea –

(...)

4. Creștere

Cimitir. Adam locuiește lângă mormântul mamei lui.

ADAM Aș vrea să mă scutur de viață ca de un somn. Să mă strecor afară din ea, în moarte. – Să sparg, în sfârșit, viața care m-a ținut prins în întuneric și surzenie. – Franz a vrut să-mi ia ceasul muzical. Atunci am aruncat după el cu cuțitul. Nu mi-a părut rău. Și dacă o mierlea, nu-mi părea rău. Nici bucurie n-aș fi simțit – nimic. De ce a vrut el să-mi ia ceasul muzical. Ceva ce-mi aparține mie.

Toți vor să ne închidă gura, mamă. Și ție au vrut să-ți închidă gura.

Cum se uita la mine mătușa într-o zi de Paște, cu ochii ei stupizi, și aveam șapte ani.

Trebuie totuși să mai crești puțin Adam. Altminteri o să te pierzi în mulțime.

Și atunci aveam la mine un cuțit, în buzunarul de la pantaloni. Și pumnul strâns pe mânerul lui nici măcar nu transpira, atât era de tare. Trebuie totuși să mai crești puțin... Mi-a dăruit o ciocolată. Proteinele stimulează mușchii și creșterea Adam și zahărul e bun pentru creier, Adam. În fiecare an de Crăciun și de Paște câte o singură bucată mare de ciocolată. Sărbătorile bisericești sunt o îndatorire mai înaltă, dar ziua de naștere fără spovedanie poți să zici că nici nu există.

Zahăr pentru creier. *Tăcere.*

Poate că sunt într-adevăr prea mic, mamă. *Se descheie la pantaloni, își scoate pula, o contemplă.*

(...)

10. Drujbă

CORUL DROGATILOR E una din acele nopți de vară în care un vânt fierbinte trece prin coroanele copacilor și gonește de-a lungul potecilor, un vânt fierbinte și uscat, care ar putea veni din deșert. Stăm aici, doi patru șapte prieteni, printre aceștia unii care altminteri n-au un acoperiș deasupra capului, nici loc în care să doarmă, în cabana asta din trunchiuri de copac în care trage ca naiba. Seara am petrecut-o ca-ntotdeauna, trei patru jointuri au mers de la unul la altul, careva a venit cu un cărucior plin cu baxuri de câte șase cutii de bere; e foarte probabil ca unul sau altul dintre corpurile care zac acum prin unghere trăgând încordat cu urechea să se fi și întepat, la fel de probabil ca unii să fi înghițit și pastile, care ar putea fi de culori și origini diferite, dar nu asta e cauza pentru care stăm cu capetele ridicate și aproape țepeni și ne ținem respirația, și nu e asta cauza pentru care nici unul nu mai îndrăznește să facă vreo mișcare, vreun zgomot, necum să vorbească cu voce tare, nu din cauza asta încercăm să aflăm din ochii celui alt ceeaa ce bănuim noi înșine fără să îndrăznim să o spunem. Nu suntem singuri. (...) Deci, ce e asta, ce-i chestia asta care se furișează pe acolo pe afară, prudent, totuși nu chiar tăcut; ai cui sunt pașii pe care-i percep dureros de limpede organele noastre de

palpatascultatadulmecat, cum își trasează cercurile acolo afară, fără vreo altă intenție decât de a le face mai strâmte, până când inevitabil cădem în capcană. Ne uităm unii la alții. (...) Nu suntem singuri.

Auzim cum respiră lucrul acela, și respirația lui ni se pare mai fierbinte, mai aspră, mai dură ca vântul, nu-i vedem ochii, dar îi simțim, ne fixează din beznă prin fereastra deschisă, ne pândesc printre bârnele rărite slăbite și putrede, se strecoară prin cele mai mici crăpături și fisuri, suntem observați. Pașii acelui lucru sunt pretutindeni, deși încearcă să-și ascunde de noi prezența și pașii, se furișează printre copaci, de la liziera pădurii prin micul luminiș către casă, se lipesc de pereți, vin tiptil dinspre cariera de piatră, pentru ca apoi să mășăluiască insolent drept spre ușa pe care-am uitat s-o închidem. (...) Chestia aceea e peste tot. Chestia râde. Nu există nici o aprindere bruscă, nici o flacără nu se-nalță, în locul ei un behăit răpăit, metalic, râsul unui uriaș, la început gros, apoi înșurubându-se tot mai sus și mecanic, pornirea și urletul, huruitul unui motor, scheunatul isteric al unui ferăstrău care taie scândurile precum hârtia, înhățând deja și rotindu-l prin aer un umăr, un braț, ne adunăm fuga-ntr-un loc și ne-nghesuim într-o grămadă de brațepicioarecapetemâini, cine, vulnerabil el însuși, încearcă pe ceilalți să-i apere, neajuns de dinții care scuipe sânge, care-și taie drum mai departe scândură cu scândură perete cu perete un umăr un braț te-a-nhățat sângele miroase ca peștele mort pereții se surpă peste noi pe muntele de scânduri urlă cu brațele ridicate Adam înnebunit rotind deasupra capului drujba

(...)

20. Îndurare

Ascuns. Adam, complet neîngrijit.

ADAM Domnule președinte federal,

sunteți ultima mea speranță. Prin această scrisoare vă rog insistent să-mi acordați îndurare. Momentan mă aflu într-un ascunziș și sunt gata să mă predau poliției federale austriece, dar numai în cazul în care pot să sper că am să fiu scutit de pedeapsă. Crimele mele le-am săvârșit conștient și le mărturisesc. Mă declar vinovat de omor, de loviri repetate și de tentativă de omor în mai multe cazuri, de trafic de droguri, de hoție și de tăinuire. Dar în mod special vreau să mărturisesc un viol, care e posibil să nu fi fost descoperit niciodată. Nu știu dacă fata respectivă mai trăiește și unde. Poate că-i moartă. Nu am dorit moartea ei, dar n-am avut încotro. – Dacă fata mai zace încă lângă mormântul mamei mele, Rose Geist, ea nu va

mai putea fi identificată. Nu cunosc numele ei și știu doar că a crescut la bunicii ei. Tatăl ei e închis pentru crimă.

Sunt de asemenea conștient că mi-am pierdut cetățenia austriacă precum și dreptul la ea, deoarece m-am angajat de două ori ca legionar. Știu de asemenea că nici faptul că am dezertat de două ori nu schimbă lucrurile. Nu am dezertat din motive morale, ci fiindcă franțujii mă chinuiau. Când am fost la ceilalți mi-am împușcat camaradul. Nu era un om drept.

Poate că nu mai sunt cetățean al acestui stat. Poate că nu mai sunt de competența dumneavoastră. *(Pauză.)* Poate că nu mai sunt de competența dumneavoastră.